

sa, kiemelkedő fontosságúnak tartom, hogy folytatódjon az előző évben megkezdett párbeszéd a két fél között, hiszen meggyőződésem, hogy közös érdekünk a szolgáltatások modern kihívásoknak megfelelő rendszerének kialakítása. Másik fontos következtetés, amelyre a projektben zajló, néha heroikus és magányos küzdelmünk indított, annak hangsúlyozása, hogy a könyvtárszakmán belül is elengedhetetlenül szükséges az együttműködés, a párbeszéd és a szakmai kapcsolatok erősítése.

Beérkezett: 2013. V. 20-án.

Tóth Éva

az Országgyűlési Könyvtár
Nyilvános Szolgáltatások
Osztályának vezetője.
E-mail: toth.eva@ogyk.hu

Jogunk van az e-olvasáshoz. Az EBLIDA állásfoglalása az e-könyvekről az európai könyvtárak számára

A digitális korszak ma egyszerre probléma és lehetőség a társadalom számára. Az internet révén új és innovatív módszerek állnak rendelkezésre a tartalom szolgáltatásához, létrehozásához és terjesztéséhez – olyan új módszerek, amelyek értéket teremtenek, és hozzájárulnak ahhoz, hogy létrejöjjön a jól képzett, tudásalapú európai társadalom, ami versenyképesség és a haladás előfeltétele is egyben.

Ugyanakkor a jelenlegi helyzetet bizonytalanság jellemzi. A fogyasztóknak, mielőtt legálisan online megvásárolnak egy e-könyvet, alá kell írniuk egy tízoldalas megállapodást, amely a licencfeltételeket tartalmazza; a fogyasztói szervezetek perelik az e-könyvek kiadóit; az e-könyvek kiadói viszont megtagadják, hogy az e-könyveket könyvtárak vásárolhassák meg – és emiatt számos lehetőség elvész!

Egy aktuális, modern szerzői jogi keretrendszerre van szükségünk! Ez megszüntetné a bizonytalanságot, és a szerzők és más jogtulajdonosok számára hatékony elismerést és díjazást biztosítana. Ezáltal is bővülne a felhasználók hozzáférése az e-könyvekhez, és lehetővé válna számukra – mégpedig jogtisztza körülmények között –, hogy élvezzék és hasznosítsák a könyvtárak által kínált e-könyvek tartalmát.

Az európai polgároknak joguk van elektronikusan olvasni! Ezzel a jogukkal a könyvtárak révén élhetnek. A könyvtárakat tehát fel kell jogosítani az e-könyvek kölcsönzésére. Az európai polgárok számára a könyvtárak garantálják a nyílt hozzáférést a tartalomhoz, információhoz és a kultúrához, de a jelenlegi jogi környezet miatt a digitális korszak könyvtárai nem tudják teljesíteni ezeket az alapvető szolgáltatásokat a társadalom számára, különösen, ami az e-könyvek szolgáltatását illeti.

1. Mivel a terjesztési jog az első eladást követően kimerül, a könyvtár megvásárolhatja a közreadott műveket, például a könyveket egy könyvkereskedőtől, és a példányokat felhasználhatja arra, hogy a könyvtár használóinak kölcsönözze. Ez nem sérti a szerző (vagy más jogtulajdonosok) jogait. A könyvtár ezért gyűjteményfejlesztési szabályzatával összhangban dönthet arról, hogy milyen könyveket vásárol meg és kínál fel nyilvános kölcsönzésre.
2. A kiadók szerint ugyanakkor az e-kölcsönzés olyan szolgáltatás, amelyre a jog kimerülésének elve nem alkalmazható; úgy vélik, hogy a jogtulajdonosok szabadon eldönthetik, kívánna-e hozzáférést adni egy bizonyos műhöz, és dönthetnek a hozzáférés feltételeiről is. Ha ez az értelmezés érvényesülne, akkor elsősorban a kiadók, nem pedig könyvtárosok döntenék el, hogy mi lesz a digitális gyűjtemények jövője a könyvtárakban.
3. Jelentős – és véleményünk szerint elfogadhatatlan – változást jelentene, hogy a könyvtárak gyűjteményfejlesztési elveiről a kiadók döntsének. Ez azzal járna, hogy a könyvtárak nem tudnák garantálni a tartalomhoz, az információhoz és a kultúrához való szabad hozzáférést az európai polgárok számára.
4. 2012 júliusában az *Európai Bíróság* kimondta, hogy a szoftvervásárlással összefüggésben a jogkimerülés elve egyaránt vonatkozik az elektronikus letöltésekre és a fizikai adathordozókra. Egyes jogi szakértők véleménye szerint ezzel a döntéssel a jogkimerülés elve az e-könyvek esetében is érvényessé vált. A bíróságokon jelenleg több próbaper van folyamatban, de várhatóan néhány évbe beletelik, mire az *Európai Bíróság* ítélete megszületik.
5. Ez a jogi bizonytalanság meggátolja, hogy a könyvtárak vonzó e-könyves szolgáltatásokat hozzanak létre a nagyközönség számára, továbbá hogy működőképes, jogtisztza kínálatot nyújtsanak az összes érdekelt fél javára.

Az *EBLIDA* ezért most felkéri az Európai Bizottságot, hogy teremtsen meg azt a világos szerzői jogi keretrendszert, amelynek révén a könyvtárak beszerezhetik és kölcsönözhetik az e-könyveket, miközben a szerzők és más jogtulajdonosok megfelelő díjazásban részesülnek. Az aktuális szerzői jogi keretrendszernek lehetővé kell tennie – csakúgy, mint a nyomtatott könyvek esetében –, hogy a könyvtárak továbbra is nyújthassák szolgáltatásaikat valamennyi európai polgár számára.

Jóváhagyta az *EBLIDA Végrehajtó Bizottsága* és *E-könyvekkel foglalkozó munkacsoportja*.

Hága, 2013. június 13.

Eblida_magyar.doc

/Fordította: Hegyközi Ilona/